

een bevruchting door den Heiligen Geest en deze vrucht, „dit heilige“, zou „Gods Zoon“ genaamd worden. Nu onthoudt Jozef zich van geslachtsgeheim, tot dit bijzondere kind geboren is.

Ten derde mag de geslachtsdaad ook uitgeoefend worden, wanneer de vrouw, gezien haar leeftijd, niet meer geacht mag worden, kinderen te zullen krijgen. Na het vorenstaande behoeft ik dit niet nader meer toe te lichten.

Ik geloof, dat wij dit alles wel eens sterk naar voren mogen schuiven tegenover menschen als Dr Bruins, die de methode van periodieke onthouding van Ogino-Knaus (waarover, vóór de Vrijmaking, Dr Drogen-dijk in ons blad zulke goede artikelen geschreven heeft, die later als boekje zijn uitgegeven) verdedigt.

Want aan het toepassen van de methode van Ogino-Knaus zit onherroepelijk dit, wat ik zoo juist, m.i. wel-gemotiveerd veroordeelde: ik zoek den „lust“ „om den lust“ te incasseeren, maar..... er moet alstublieft geen kind van komen!

Om het eens héél cru te zeggen: „Fijn Heere, dat U dien „lustfactor“ in Uw schepping hebt opgenomen; dien willen wij gaarne incasseeren; maar.... houd dat verbodskind maar bij U“!

Dat is, zonder meer, een zondige levenspraktijk; een leven in strijd met de belofte, om „heilig“ met elkaar in het huwelijk te zullen leven.

En nu moeten we hierover niet wat ironisch gaan redeneeren, of moppen gaan tappen. Ik weet dat ook wel, en ik heb dat meermalen ondervonden, ook onder christelijke geneeskundigen, dat vaak gezegd wordt: „Nou, nou, ik zou ze niet te eten willen geven, die zich hieraan niet houden“. Dr Bruins schrijft het aldus: „Ik denk, dat hiervan niet veel terecht komt“. Alleen maar: is dat een verontschuldiging?

Of moeten wij niet jagen naar de volmaaktheid; moeten wij niet trachten om naar al Gods geboden te leven?

Met het voorgaande wil ik natuurlijk niet gezegd hebben, dat wij maar „raak moeten leven“.

Alsof er geen regelen, ook voor het verwekken van kinderen zouden zijn.

Dr Bruins haalt natuurlijk o.a. weer aan het over-bekende voorbeeld van de vrouw met ernstige long-tuberculose, voor wie het, voor het eerst of opnieuw zwanger worden zoo goed als zeker zou betekenen het-aan-die-longtuberculose-ten-gronde-gaan.

Inderdaad moet er in zulk een situatie voor gewaakt worden, dat geen kind verwekt wordt. Dit zou m.i. ook direct in strijd zijn met antw. 105 H.C.: „Dat ik mijn naaste..... met de daad..... niet doode“. En de vrouw zou kunnen zeggen: „dat ik mijzelf..... met de daad..... niet doode“.

Mag men nu in zulk een situatie de methode van Ogino-Knaus toepassen? Dr Bruins zegt van wel; ik houd vol van niet.

Mijn gronden, die de methode van Ogino-Knaus zelf raken, en niet de situatie, waarin die toegepast wordt, heb ik boven reeds gegeven. Ik behoeft daaraan niets toe te voegen.

Maar wel wil ik nog op enkele andere dingen wijzen.

Zou het toepassen van deze methode in zulk een situatie al tijd gevaarloos zijn?..... Zulke patiënten, want dat is zulk een vrouw met een halfstrijdige long-tuberculose toch, hebben lichamelijke en geestelijke rust noodig! Worden deze gegarandeerd door 't geregeld (wie weet en controleert: hoe frequent?) toepassen van de methode van Ogino-Knaus?.....

En..... hebben wij eenmaal dit „middel“ uit handen gegeven, wie controleert, wat er verder mee gebeurt? In welke andere omstandigheden de methode toegepast zal worden?

Dr Bruins zal misschien opmerken: daar zijn wij niet verantwoordelijk voor. Ik antwoord: nee en ja. Nee: natuurlijk, hij heeft de methode aan die andere menschen, in die andere situatie, niet aanbevolen; aan die andere menschen, die bv. maar twee kinderen willen hebben „en alstublieft niet meer; want dat zou vreeselijk zijn!“ Maar toch ook ja: want Dr Bruins heeft in een algemeen gelezen blad de methode verder bekend gemaakt.

En nu maak ik hier een heel andere opmerking; deze: ik geloof niet, dat artikelen als dat van Dr Bruins in een blad als „Moeder“ thuis hooren. Keurt Dr Bruins het verschijnen van een boek als van Dr Voorhoeve: „De dokter in huis“, of „Homoeopathie in de praktijk“ goed? Ook al staat er verschillende malen in: hier moet U Uw huisdokter raadplegen! Al dat onder de menschen brengen van medische kennis heeft in groote hoofdzak slechts tot gevolg: een ontzagge-lijk geknoel er mee.

En dat geknoel heeft ook, en op niet geringe schaal, plaats met de methode Ogino-Knaus. Voor ons, medici, en voor haast een ieder, absoluut niet te contro-leeren!

De eenige methode, die alleen rest in gevallen, waarin het om de een of andere reden verboden is, dat er (meer) kinderen komen, is nog steeds de alge-heele onthouding.

Is dat nu zóóveel bijzonders?

In heel veel gevallen niet.

Ik noem weer de tijd van de verloving. Niemand,

die zegt op christelijk standpunt te willen staan, zal toch toestaan, dat hierin ook maar iets anders geoor-loofd is dan de absolute onthouding. Ook al duurt de verloving nóg zoo lang.

Ik noem vervolgens de tweede helft van de zwangerschap; ook hier rest niets anders dan absolute onthouding.

Ik noem verder het geval, wanneer één van de echtelieden gestorven is; vooral als dit heeft plaats gevonden op jeugdigen leeftijd, wanneer de „driften in het geheel nog niet uitgedoofd zijn“. Alweer; niem-and zal hier iets anders verdedigen dan absolute onthouding!

En dán kán het ook!

En dán hoort men niemand openlijk vragen om „wat anders“..... Natuurlijk niet!

Is diezelfde houding dan niet mogelijk in het hu-welijk? Zeker, ik erken, dat de situaties niet geheel gelijk zijn; het maakt zelfs een heel verschil, of men (ik noem nu alleen maar den man) een vrouw heeft of niet! Maar omgekeerd, men denke ook niet té licht over de moeilijkheden van den jongen man, die zijn jonge vrouw, met wie hij gelukkig samenleefde, na een huwelijk van misschien maar een paar jaar, ver-loren heeft! Zóó ontzettend is het verschil tusschen zulk een jongen man en een anderen man, wiens vrouw langdurig ziek is, ook weer niet! Wij moeten er voor oppassen, dat wij deze laatste gevallen niet gaan dra-matisceeren! 't Zal dien man toch ook ter harte moeten gaan, dat zijn vrouw zoo langdurig ziek is! Of dat zij zoo zwak is! En hij zal toch niet alléén mogen letten op het gemis van dien „lust“.

Hij zal..... en nu ga ik een zin zeggen, waar veel op gesmaald wordt, hij zal sterk moeten zijn! Maar ondanks dat smalen, houd ik dit rustig vol.

Ik wilde, dat Nederland heel wat méér menschen had, die zich wat wisten te onttrekken! En die dit ge-willig, met open oogen, die dit geloovig deden! Steeds maar weer toegeven aan den genotsfactor verzwakt verschrikkelijk. En steeds weer toegeven aan zonde, verhardt tevens het hart! Dat kweekt slappe, geestelij slappe menschen. Het vragen naar de methode

De kwestie van het evangelisten-ambt (X)

§ 4. DE AMBTSTAAT VAN DEN EVANGELIST. (Vervolg).

E. We komen tot de taak van Timotheus en Titus. Wij hebben onder A een samen-vattend overzicht geboden. Het meerderheidsrapport merkt dienaangaande op (bl. 9/10), dat daaruit duidelijk blijkt, „dat althans Timotheus“ bevoegdheden veel verder reikten dan alleen zondingsprediking: ook in de fundeering der gemeenten tegen de dwaal-leer kreeg hij 'n werkzaam aandeel. In hoeverre hiermee in het algemeen de bevoegdheid der toenmalige evangelisten is getypeerd, staat nog te bezien; in de eerste plaats bedenke men, dat Paulus als apostel de bevoegdheid heeft tot speciale instructies aan zijn geestelijken zoon Timotheus; voorts is te rekenen met de mogelijkheid, dat het slot van 1 Tim. 4:5 het bevel bevat de ambtelijke bediening te comple-t-e-e-r-e-n, zoodat Tim. niet alleen het ambt van Evan-geliste moet vervullen door het evangelie te prediken-en-daarmee-niet, maar ook alles moet doen, wat zijn dienst in concreto ter plaatse van zijn arbeid verder met zich brengt“.

In de minderheidsnota worden onder „2 Tim. 4:5“ en „B. De arbeid van Timotheus en Titus“ (bl. 17, 18) een aantal opmerkingen geboden, welke zich in veel keeren tegen het meerderheidsrapport in dezen.

Volgens Ds v. d. Waal dan blijkt uit het verband van 2 Tim. 4:5, dat „het werk van een evangelist“ is arbeid tot bewaring der kerk; al zijn „zending“ en „evangelisatie“ niet uitgesloten, toch vallen ze in 2 Tim. 4 buiten het gezichtsveld; de arbeid is vooral defensief en offensief, en werk in een gevestigde ge-meente. In dit hoofdstuk is dus alleen kerkbewarende arbeid aan de orde.

Wat verder de arbeid van Paulus en z'n helpers betreft: 't was veelal arbeid onder de Joden (naast die onder ras-echte heidenen!) en ook de arbeid onder de heidenen toen was van de hedendaagsche onder „de wilde heidenen“ verschillend door cultuurniveau, taalverschil etc. Zoo zien we in den apostolischen tijd den arbeid om te „vermeerderen“ en te „bewaren“ nauw verweven. Worden de brieven aan Timotheus en Titus niet vaak de pastorale, herderlijke brieven genoemd? De arbeid van Timotheus en Titus wordt niet alleen voortgezet in „de zending“, doch ook in den kerkbewarende en kerkbouwende arbeid op het „thuisfront“. Zoodat uit niets blijkt, dat de voort-zetting van het werk van de helpers der apostelen roept om de erkenning van twee ambten: dat van dienaar des Woords voor de geplante kerk en dat van zending-evangelist voor den arbeid onder de heide-nen.

M.a.w.: de arbeid van Tim. en Titus was wat een „herder en leeraar“ deed en moet doen en is dan ge-richt op „vermeerdering“ en „bewaring“; conclusie: beide als twee deelen van één taak voor den dienaar des Woords als opvolger van Timotheus en Titus (bl. 18).

F. We stellen ons, om tot een bevredigende oplos-

van Ogino-Knaus is voor mij dan ook geen symptoom van geestelijke kracht; eer van het tegendeel!

Ik kom nog eenmaal terug op de verloving.

Ik stelde boven, dat de geslachtsdaad alleen verricht mag worden in het wettige huwelijk. De bewijsvoering daarvoor acht ik in dit artikel overbodig.

Maar, als ik de geslachtsdaad ga splitsen in twee onderdeelen, die ook los van elkaar verricht kunnen en mogen worden, komt de zaak anders te staan. Want dán kan ik alleen nog betoogen, dat alleen dát deel van de geslachtsdaad, waardoor kinderen verwekt kunnen worden, slechts in het wettig huwelijk ver-richt mag worden. Maar welke argumenten kan ik ervoor aanvoeren, dat dat andere deel, die zulvere genotsfactor, alleen maar daarin verricht mag wor-den? Die k l e m m e n d e a r g u m e n t e n heb ik niet! Want waarom zou ik het eene zinne-lijke genoegen (de kus b.v.) wel in de verloving mo-gen genieten en het andere, eveneens zinnelijke ge-noegen (de genotsfactor van de geslachtelijke samen-leving met garantie van geen volgende zwangerschap) niet?

Ik zie het dan ook aankomen, dat degenen onder de christenartsen, die de methode van Ogino-Knaus in bescherming nemen, over eenigen tijd met den mond vol tanden zullen komen te staan, wanneer hun het vuur na aan de schenen gelegd wordt, betreffende het al of niet geoorloofd zijn van geslachtelijke samen-leving onder bepaalde voorwaarden in den verlovings-tijd.

En dan zullen zij den stroom niet met goede argu-menten tegen kunnen houden.

Dit nu had Dr Bruins (en anderen vóór hem, die deze methode van periodieke onthouding aanbevelen), wel eens goed mogen overdenken, alvorens hij dit artikel geschreven had!

Deze menschen bevinden zich op een hellend vlak, waarvan zij niet af zullen kunnen komen, zoolang zij de methode van Ogino-Knaus, en eventueel andere methoden, de hand boven het hoofd houden.

Leiden.

P. JASPERSE.

ZENDING EN EVANGELISATIE

sing inzake „het geschil“ tusschen meerderheid en minderheid van deputaten zoo mogelijk te geraken, ons den arbeid van de apostolische helpers weer voor oogen.

Uit Hand. 13:1 v.v. leeren wij, dat voor de „zen-ding“ onder Joden en heidenen mannen worden „af-gezonden“. Sillevius Smitt (art. in G.T.T., XII, afl. 2, bl. 58/59) ontkende, dat Barnabas en Paulus „in een nieuw ambt gezet“ werden, wat Ds K. v. Dijk juist wel betoogt (G.T.T., XIII, afl. 12, bl. 540/41). Duid-lijk is uit den tekst, dat ze eerst met de andere drie genoemden „profeten en leeraars“ waren in de plaat-selijke kerk van Antiochië (vs 1) en later worden ze beiden „apostelen“ genoemd (Hand. 14:4, 14). Wij zullen op het gebruik van den naam „apostel“ nog terugkomen, als we de verhouding tusschen den „evan-geliste“ en de overige bijzondere ambten bezien. doch nu treft toch, dat Barnabas en Paulus een anderen naam dragen op hun zendingreis dan voorheen in de Antiocheensche kerk. Daartusschen ligt ook vs 3: ge-bed, handoplegging en uitzending. En dat is inder-daad de inzetting in een nieuw ambt. Wat nog wordt bevestigd door het woord „afzonderen“. Volgens Gros-heide (commentaar-Bottenburg) beteekent dat woord hier: „dat Barnabas en Paulus weliswaar waren ge-roepen en aangewezen, doch dat zij zich thans nog met anderen arbeid bezighielden. Zij moeten voortaan alleen dat bepaalde werk gaan doen, waartoe God hen had bestemd. De kring der ambtsdragers moet hen daartoe afzonderen, dat is ook loslaten, prijsgeven, goedvinden niet slechts, maar zeer bepaald ook mede-werken aan het hen doen ingaan tot hun eigenlijke werk“ (bl. 401). Duidelijk is, dat Barnabas en Paulus het leeraarsambt, dat een ambt in de p l a a t s e l i j-ke kerk is, loslaten en overgaan in een voor hen nieuw ambt, een ander ambt. En als Barnabas later, op de tweede zendingreis, niet met Paulus meegaat, blijft hij zijn „apostel“-ambt zelfstandig uitoefenen en kleet ook zelfstandig een helper, Johannes Marcus (Hand. 15:39), die op de eerste reis is meegeweest (Hand. 13:5), doch „halverwege“ terugkeert (13:3). Daar Paulus hem op de tweede reis niet mee wil nemen, kun-nen we daaruit wel besluiten, dat Joh. Marcus niet in 'n ambt, niet in het „zendings“-ambt stond noch beves-tigd was, want dan had Paulus hem als bijz. ambts-drager dienen te erkennen.

Op de zendingstreken gaan de „apostelen“ pree-ken, doopen, gemeenten stichten, bijzondere ambtsdragers aanstel-len, n.l. ouderlingen (Hand. 14:23). Ook gaan ze de gestichte gemeenten weer langs; zoo Bar-nabas weer naar Cyprus, vergelijk Hand. 13:4 en 15:39; Paulus ook: 15:41, waar Grosheide bij het „versterken“ der gemeenten aantekent: „mag wor-den vermoed, dat Paulus vooral op de organisatie van het kerkelijke leven lette, het instellen van de am-bten, gelijk hij dat ook bij zijn tweede bezoek aan de Zuid-Galatische gemeenten had gedaan, 14:23“ (bl. 74).

Uit dit laatste vloeit nu voort, dat Paulus aan som-mige helpers ook bijzondere opdrachten verleende, om

symptoom
eel!

ng.
n verricht
vijsvoering

n in twee
ht kunnen
te staan.
alleen dāt
en verwekt
velijk ver-
en kan ik
lie zulvere
mag wor-
enten
ene zinne-
loving mo-
nelijke ge-
ke samen-
ngerschap)

n onder de
r-Knaus in
den mond
r hun het
ffende het
ke samen-
verlovings-

oede argu-

r hem, die
anbevelen),
hij dit ar-

ellend vlak,
zoelang zij
eel andere
en.

ASPERSE.

ELISATIE

nderheid en
te geraken,
i weer voor

or de „zen-
vorden „af-
XII, aflev.

Paulus „in
Dijk juist
41). Duid-
andere drie
in de plaat-
worden ze

4, 14). Wij
postel“ nog

den „evan-
bezien, doch
en anderen
rheer in de

ok vs 3: ge-
t is inder-
niet nog wordt

gens Gros-
dat woord

waren ge-
thans nog
en voortaan

toe God hen
s moet hen

prijsgaven,
ook mede-
eigenlijke

s en Paulus
atselijer

hen nieuw
later, op de

egnat, blijft
nen en kiest
rcus (Hand.

oest (Hand.
3:3). Daar
nemen, kun-

us niet in 'n
noch beves-
bizz. ambta-

len“ pree-
tichten,
anstei-

14:23). Ook
gs; zoo Bar-
id. 13:4 en
heide bij het

„mag wor-
organisatie van
van de amb-
zoek aan de
14:23“ (bl.

us aan som-
erleende, om

in gestichte gemeenten het werk der kerkorganisatie voort te zetten, of ook moeilijkheden in de jonge gemeenten tot oplossing te brengen. Zoo moet Titus op Kreta blijven om „van stad tot stad ouderlingen te stellen“ (Titus 1:5). Zoo is deze Titus ook naar Dalmatië gereisd (2 Tim. 4:10) en tweemaal naar Corinthe (2 Cor. 7:6, 7; 8:6, 16—18, 23, 24). Of wij bij Crescens (2 Tim. 4:10) ook aan zulk een werkopdracht van Paulus mogen denken, moet onbepaald blijven, daar nadere gegevens ten eenenmale ontbreken. Zoo ook bij Epaphroditus (Philipp. 2 vs 25 v.v.).

Wel weten we dat aangaande Timotheus: deze is naar Thessalonica geweest, om te versterken en te vermanen inzake het geloof (1 Thess. 3:1, 6); naar Corinthe (1 Cor. 4:17; 16:10; Hand. 19:22), welke zending echter blijkbaar mislukte, om welke reden Titus daarna werd uitgezonden; naar Philippi (Philipp. 2:19—23) „om uwe belangen te behartigen“.

En in dat kader kan nu ook Timotheus' verblijf te Ephese gezien worden, geleid op 1 Tim. 1:3; 3:14, 15; 4:13, bij welk laatstgenoemde vers Bouma aantekent: „totdat ik kom, vergel. 3:14. Niet alsof het dan zou moeten ophouden (n.l. het voorlezen, vermanen en leeren), maar omdat Paulus dan een andere regeling denkt te treffen, hetzij door het zelf een tijdlang over te nemen, hetzij hij Timotheus dan ergens elders heen wil zenden“ (kommentaar-Bottenburg, bl. 165). Gelijk wij reeds in paragr. 3 onder 7 uiteengezet hebben, zijn er dus Schriftuurlijke gronden om aan te nemen, dat Timotheus' werk in Ephese van t h d e l i j k e n aard was. Doch dat beteekent niet,

dat zijn a m b t van evangelist óók tijdelijk was. Timotheus kan krachtens dat ambt overal prediken, gelijk hij dat op de zendingsreizen in en ook zonder tegenwoordigheid van Paulus heeft gedaan. Hij kan, na in Ephese zijn werkopdracht vervuld te hebben, weer elders gaan arbeiden, hetzij in het „vermeerderen“, hetzij in het „bewaren“ van de kerk. Zoo is het mogelijk, dat in Hebr. 13:23 niet bedoeld wordt op een vrijkomen uit gevangenschap, doch aan een vrijkomen van zeker werk, waardoor Timotheus in beslag genomen werd, zodat hij nu weer vrij is voor ander werk. Het woord in den Griekschen tekst voor „vrijkomen“ beteekent lange na niet altijd „los laten, laten gaan uit gevangenschap“, dat blijkt wel uit Hand. 19:40, 23:22, en in Hand. 15:30 en 33 slaat het op het laten gaan van broeders, nadat zij hun werk gedaan hebben (zie Grosheide, kommentaar-Bottenburg op Hebr. 13:23). W. Bauer merkt in zijn woordenboek (4e druk, 1950, kolom. 175) op, dat er nog een derde mogelijkheid is en het beteekent: hij is weggegaan, afge-reisd (zoals in Hand. 28:25 „scheiden zij“ beteekent: gingen ze weg; Vert. Bijbelgen.: gingen ze uiteten). Deze drie mogelijkheden (n.l. loskomen uit gevangenschap, vrijkomen voor ander werk, en afge-reisd) zijn er, omdat niet wordt vermeld waarvan Tim. vrijgekomen is, zodat juist wegens 't ontbreken van die aanduiding het „is afge-reisd“ en niet meer bij Paulus zijn de eenvoudigste opvatting is, gezien ook het vervolg van den tekst: als hij spoedig komt (n.l. tot mij) dan zal ik met hem u bezoeken. Zoo Schlatter, Strathmann, Moffat, Riggenbach.

J. FRANCKE.

Vrouwtjes op Nieuwjaar

Amice,

Ziezoo, de oudejaarsavond is voorbij, de nieuwjaarsdruk is doorstaan, en je bent weer aan het werk getogen, hoor ik. Flink zoo. 't Werd tijd. Want 't was al tijd.

En wat nu? De heele zaak ad acta leggen? „Tot 't volgend jaar weer“, zooals de kinderen op 5 December zingen?

Dat zou ik je niet raden. We hooren in den bijbel spreken van een verschen en levenden weg. Die is elken dag „nieuw“. Ook hooren we, dat God elken dag wat „nieuws“ op aarde maakt. Dat wil, tenminste, als jij je dagen laat bepalen door wat God doet — Hij doet veel meer, dan den loop der zon in hangen houden tot haar bestemde tijd gekomen is — dat wil dan zeggen: je hebt elken dag „nieuwjaar“. Want dóór de jaren van de zon, de maan, de sterren, heen loopen de „jaren“ van Gods heilszón, die kwam dagen. En die jaren loopen anders, worden ook anders geteld en ingedeeld dan de zonnejaren, der „natuur“.

We kunnen op dit punt wel wat van de Joden leeren, dacht ik zoo. Ik las eens in het joodsche tractaat Rosj Hasjana erg veel over de regeling van den kalender. Die regeling was erg wonderlijk, en toch..... Toch had ze de „verdienste“, dat ze het begrip van „vernieuwing“, van „nieuwjaar“ of „nieuw-begin-voor-een-jaar“ veel ruimer opvatte, dan wij dat plegen te doen. Lees maar eens mee: „Vier nieuwjaarsdagen zijn er“, d.w.z. vier datums in het jaar gelden als begin van een jaar. „Op den eersten Nisan is het jaarbegin voor de koningen en voor de feesten. Op den eersten Eloul is het jaarbegin voor de vertiening van vee. Rabbi Eli'ezer en Rabbi Sjimon zeggen: op den eersten Tisri. Op den eersten Tisri is het jaarbegin voor de telling van de jaren, voor de Sjemitta- en voor de Jobel-jaren (sjemitta komt van sjamat, d.w.z. loslaten — daarmee wordt bedoeld op het aan zichzelf overlaten van de velden; die bleven dan braak liggen, en dan moest elke geëdschieder zijn vordering loslaten, Ex. 32:11; Deut. 15:2; en het Jobel- of hazuinjaar is wat wij met een vaak verkeerd begrepen naam, jubeljaar noemen). Die eerste Tisri was ook het jaarbegin voor de boomplanting en voor de groenten. Op den eersten Sjebat is het jaarbegin voor den boom, naar de meening van de school van Sjammal; de school van Hillel zegt: op den vijftienden van die maand.

Genoeg voor jou en mij, dacht ik, om nu met de handen in het haar te zitten: wanneer is het nu eigenlijk grén nieuwjaar? Een vraag, die te pijnlijk wordt, naarmate de geleerden onder de rabbijnen het niet eens blijken te zijn over de datums van en voor nieuwjaar-nummer-zoo-veel.

Nóg een stukje lezen? Goed, eventjes dan: „Op vier tijdstippen van het jaar wordt over de wereld recht gesproken: op het Overschrijdings(d.w.z. Paasch)-feest ontrent het graan; op het Wekenfeest ontrent de boomvruchten; op den Nieuwjaarsdag (de eerste van Tisri) gaan alle ter wereld gekomenen voor „Zijn“ aangezicht voorbij als jonge lammeren“. Even pauzeeren, begrijp ik, want je kijkt me ietwat onzeker aan? Wel, hier wordt gedacht aan de jonge lammeren, die bij het vertienenden één voor één onder den merktok van den teller doorgaan; en zóó passeert iedere wereldbewoner het oog van den Almachtige. We lezen verder: „Zoo wordt er gezegd, in Ps. 33:15: Hij, die aller harten vormt, is het ook, die acht slaat op al hun handelingen. En op het loofhuttenfeest wordt over hen recht gesproken inzake het water“.

Het tractaat is nog lang niet klaar; het begint nog maar pas. Toch ben je de kluts al kwijt, denk ik: het is ook een heele toer, joodsche rekenmeesters bij te houden.

Maar er zit toch wel wat in, vind-je-niet? Nieuwjaar? Bezinningsdag? Dag van critiek? Dag van Controle? Je moet een beetje van het boerenbedrijf weten, om er iets van te gaan zien, geloof ik: deze maand voor dit, die andere voor dat werk.

Op den zooveelsten dag van die en die maand de schouw van het polderbestuur over de slooten in het weiland; en op den zóóveelsten van een andere maand naar den pachter voor de afrekening, of naar de veemarkt. In het Westland begrijp je zoo'n joodschen kalender-met-allemal-gemerkte-datums beter dan in Amsterdam op de fabriek, waar het bedrijf naar een of ander Taylor-

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 25

systeem „gerationaliseerd“ is: deze maand wordt het ééne, de andere een ander gewas aangepakt.

Ik wou je, met behulp van die joodsche wijsheid (ook onder de dikste lagen stof blijft nog altijd wat van het Woord der waarheid werken) maar eraan herinneren, dat je de dagen tellen moet. T-e-l-e-n. Tel je zegeningen, tel ze één voor één. Tel je taken, tel ze één voor één. Tel de keuren, tel ze één voor één. Dan ga je er iets van vatten: nieuwjaar? m'n goeie menschen, ik heb zoowat iederen kalenderdag zoo iets als een nieuwjaarsgevoel. God houdt me dagelijks gespannen en dagelijks vernieuwt Hij zijn spraak en handel.

Intusschen, dat voel je wel, hebben die joodsche nieuwjaarsrepetenten goed begrepen, dat we werken onder verantwoordelijkheid. We deelen hun werkhelighedsleer niet, maar juist daarom is ons verantwoordelijkheidsbesef veel sterker: het is in Gods verbond gefundeerd.

Ik dacht in verband daarmee aan een verhaaltje, dat ik je eens vertellen wil. Ik heb het van prof. Leo Polak, een heel knap joodsch geleerde, in duitche hand gevallen..... Die heeft het weer van Guyau. Laatstgenoemde schreef eens over een zedelee, die evenmin „obligatie“ als „sanctie“ kende. Hij vertelde daarbij van een predikheer, die eens een oud vrouwtje tegenkwam. Ze droeg in beide handen iets. In de rechterhand vuur. In de linker water. Haar werd gevraagd, wat ze daarmee wou. Ze antwoordde: met dat vuur wil ik het paradijs, den hemel, verbranden. En met dat water wil ik de hel blusschen. En waarom dat dan? Wel, was het beschied, als er geen hemel meer is, die met frische wateren de menschen lokt, dan zullen de menschen ophouden, het goede te doen om der wille van het hemelsch loon. En als er geen hel meer is, waarvoor de menschen vanwege al die vlammen bang moeten wezen, dan zullen ze het kwade voortaan nalaten, maar niet langer uit angst-voor-de-hel. Ze moeten goed doen en kwaad laten, omdat ze liefhebben, omdat ze het niet laten kunnen, omdat ze God beminnen in zichzelf.

Aan den eenen kant zou je nu dat water-en-vuur-vrouwtje wel willen rangschikken onder de befaamde vrouwtjes, die altijd leeren en nimmer tot kennis-van-de-waarheid komen. Hel en hemel zijn er nu eenmaal, en niemand kan de rivier van Openb. 22 doen verdampen, of de vlammen van dat slotkapittel ooit voor één klein deeltje blusschen. Bovendien: God heeft de sancties van zijn verbond (en daar behoort ook de loontoezegging-ter-zake-van-den-hemel, en de strafdreiging-ter-zake-van-de-hel toe) niet voor niets gegeven, en als stipulaties opgenomen in de statuten van zijn verbond, hetwelk ons inderdaad onder obligatie stelt. Heusch, dat vrouwtje moet niet wijzer willen wezen dan God; dát is nu altijd zoo dom. Hij wil zijn christenen onderwezen hebben, niet door boeken-der-leeken, met pláátjes van paradijsrivieren, en pláátjes van hellevlammen; dáár heeft ze gelijk aan; en misschien was ze op dat punt wel wat verder dan haar vermoedelijk roomse leeraars. Domme vrouwtjes hebben soms toch nog heel wat dóór, al zien ze méér voorbij. Maar God wil zijn christenen onderwezen hebben door zijn levend Woord, zijn nieuwjaarswoorden. En in dat Woord nam Hij op zijn openbaring aangaande hemel en aangaande hel. Zijn paedagogie behoeft een water-en-vuur-wijfje van Guyau niet te corrigeren.

Maar toch: elken nieuwjaarsdag mag ze je wel aan dat ééne ding herinneren: het geloof werkt tenslotte door de liefde.

Door de liefde, die met gezag, door datzelfde Woord, als Gods gáve aan zijn hâters gepredikt is, en door het geloof aan datzelfde Woord ook inderdaad gegeven wordt.

En nu ik daar van liefde spreek, denk ik ineens aan dat andere wijfje, het vrouwtje van Multatuli. Die vertelt ergens: een meneer, goed-van-duiten, en goedig-van-hart, zat eens op 'n bank, in barre winterkou. Een arm vrouwtje was aan 't sprokkelen. Ze kwam zijn kant uit: een beetje hout voor het kachelteje halen in het kouwe kamertje. De meneer vond het erg armetierig, en wou een handje helpen. Maar zonder haar te „kwetsen“. Hij wierp op den grond wat geld, en dacht: als ze hier langs komt, vindt ze het wel, ze kan het opnemen, en heeft geen mensch te bedanken. Maar 't viel tegen: het vrouwtje schoof een

anderen kant uit. Hé, vrouwtje, riep hij toen, ligt daar geen geld op den grond? Kijk eens goed? Maar knorrig bromde ze terug: nou, as jij dát docht, dan had-je 't zelf wel opgeraapt. En meteen liep ze door. De meneer moest het óf haar brengen (en dan moest ze toch, wat hij niet wou, een bedankje stamelen), óf hij kon z'n goeie gáve niet kwijt. Hij was geldschleier, en probeerde een „sjemitta“-nieuwjaarsdag voor een hongervijfje te organiseren. Maar die geldschleier kon niet. Hij kon dat kleine krachtje niet doen — vanwege haar „ongeloof“. Zijn nieuwjaars-tractatie mislukte grandioos, 't Was kónd, vooral in dat versleten hartje.

Dat vrouwtje was wel wat snugger op 't stuk van menschenkennis. Ook had ze nooit veel begrepen van het roomse onderwijs, dat 't andere vrouwtje door begon te krijgen: over die goeie menschen, die van-goeden-wille zijn. Maar ze kon toch niet verder komen. Waarom niet? Ze wist wel zoo iets van liefde af, al begreep ze geen woord ervan, dat bij de roomschen Thomas Aquinas — liefde nog wat anders is dan caritas. Maar ze kende geen liefde als van God, die heelmaal geeft om niet. Geen wonder ook! Want die liefde, die heeft geen oog gezien (ook niet in een plantsoentje onder een sneeuwvlak), en geen oor gehoord (ook niet van goeie oude heertjes van humanistisch goeden wil) en geen hart bedacht, noch van renteniers, noch van bedelwijfjes, noch van sociologen of filosofen. Die liefde moet je hooren verkondigen. Die is geopenbaard. Sjemitta- en jobeljaarsfeesten maakt alleen Jahwe in 't verbond van zijn genade.

De beide wijfjes verschillen nogal wat. Ook hierin: dat water-en-vuur-vrouwtje wou geen menschen meer zien, die dank-U-Heere zeggen om het loon. En dat sprokkel-vrouwtje begreep niet, dat God wijzer is dan die vriendelijke ouwe baas met z'n duffelsche jas en zijn bontkraagje en zijn goeie hartje. Dat heertje dacht, dat dank-U-Heere-zeggen een mensch vernedert.

God zegt: als ik u wat geef, u die ik uitverkoor, bedelwijfje of rentenier, dan maak ik het zóó: ze kunnen het niet laten mij te dienen, maar ik zal toch zorgen, dat ze dagelijks, en wát graag, dank-U-Heere zeggen. Dank U, Lieve Heere. Dat laatste mag je alleen maar zeggen, als het nieuw is, dat woord „lieve“. Als het een „nieuw“ woord is, in een „nieuwen“ dag, in een „nieuwjaarsdag“.

En als jij weer op je kruik of aan je aambeeld aan het werk bent, wel, dan ben je het nieuwe jaar van den kalender als evenement van kalenderindeeling misschien al vergeten.

Maar als je een verbondskind bent, dan wil je elken dag nieuwjaarsdag vieren. Dan zing je, dat geen wateren de Groote Liefde zullen blusschen, dus ook haar vlammen niet, en dat geen vlammen des Heeren de rivieren van zijn paradijs-van-liefde zullen blusschen. En dan zul je werken tegen de klippen op, maar de moeilijke kunst betrachten, om 's avonds te zeggen: ik dank U, l-i-e-v-e Heere. 't Is gauw gezegd. Maar 't is het moeilijkste ding dat er wezen kan, dát écht te zeggen met je tong-van-binnen, elken dag, elken oudejaarsavond. Die avonden zijn er 365 in een jaar. Gelijk er ook evenzooveel nieuwjaars-morgens zijn.

Heil en zegen in je komende nieuwjaarsdagen. Groeten van
ADOLPHUS VENATOR.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Nietzsche, dus zei ik, had in nog een opzicht het gelijk tegenover zijn eeuw aan zijn kant, waarbij hij erger nog viel dan zij. Het is voor ons goed hierop te letten, nu wij ook door zich nog noemende Calvinisten gedurig worden uitgenoodigd Europeaan te worden, lieden van Europeanschen geest, gedrenkt zoowel uit de bron van Athene als door die van Jeruzalem. De antithese, die dr Kuyper zoo goed zag, wordt, door wie zich zijn zonen noemen al meer op den achtergrond geschoven. Er is dus alle reden om te zien, hoe de dingen hier in werkelijkheid staan. Geleerd door de Schrift, het licht ook voor het begrijpen van de historie van het door de prediking van het Woord Gods eens zoo rijk gezegend Europa.

Het werd toch door dat Woord gered uit de ontzettende beklemming van het heidendom. Maar — waar de Geest des Heeren werkt door dat Woord, daar komt ook aanstonds de satan met zijn listen en lagen.

Bekend is het woord, dat, waar Christus Zijn kerk sticht, de satan er zijn kapel tegenover bouwt. Luther heeft den satan genoemd: aap van Christus, omdat hij in alles den Heiland der wereld tracht na te bootsen, ter verleiding van Zijn kerk en van de volken, waarin die kerk een goede plaats verkreeg.

Hij bleef steeds in zijn leugen iets ergers dan brute tegenspraak, hij zet naast, tegenover, het werk Gods tot behoud der menschheid zijn caricatuur. Soms ruw, soms buitengemeen geraffineerd en verleidelijk, al naar den aard van het volk, dat hij bewerken wil, naar de voorwaarden, die hij in Gods werk voor dat volk vindt.

Dit nu heeft de kerk des Heeren, dit heeft het Christelijk Europa ondervonden.

En nu komt deze caricatuur, deze nabootsing van Gods werk ter verlossing, het treffendst uit in het meest begaafde volk, dat der Grieken.

Wie opmerkzaam de mythologie der Grieken nagaat, in het bijzonder als het den afgod, god en mensch, Dionysos betreft, wordt getroffen door die vreeselijke caricatuur des satans.

De Schrift teekent ons de engelen als begeerig om in te zien in den raad der verlossing. De goede engelen hebben zich ook verblijd in het volk Israël en zijn dienst der schaduwen, waar alles heenwees naar de komst van den beloofden Messias, den Zoon van God en der menschen. Wij kunnen er op rekenen, dat ook de satan met groote begeerigheid getracht heeft de